ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 73 ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հ ա բ ա թ 4 Մ ա յ ի ս ի 1891 Հ ա բ ա թ 4 Մ ա յ ի ս ի ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 73

Տարեկան 10 բուբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ
ամիսը՝ 1 բ., Հասամ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ գրուած են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատունը։

Խմբագրութիւնն բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն լեզուներով.
Յայտարարութիւնների գնաին 2 կ., բնկլաճների համար կրկնապատիկ։

Տպագրութիւն Հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ»
или Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Ծ Ա Ն Ո Ւ Ց Ո Ւ Մ Ն

«Նոր-Դար»-ին մայիսի 1-ից բաժանորդ են գրւում և վճարում են 7 բուբլի 25 կ.։ Հասցէն Тифлисъ, въ редакцію „Норъ-Даръ“.

Նրանք — աշխարհական թէ հոգևորական,—որոնց վրայ ապառիկներ են մնում, խնդրում ենք, որ յիշեն իրենց պարտքը և ուղարկեն խմբագրութեանս։

Խնդրում են ի գուր տեղը էլ ծանրացնեն մեր գործը, որ ընդհանուրի գործն է։

ՌՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Մեր բացատրութիւնը
Հ ե ռ ա գ ի ր ն ե ր
Ք ր ո ն ի կ ո ն.—Լուրեր։ Դպրոցասէր տիկ.ընկերութեան ցուցահանդէսը։ Հայոց Թատրոնի դրութիւնը գաւառներում։
Ք ա ղ ա ք ա կ ա ն.—Քաղաքական լուրեր։
Խ ա ռ ն լ ո ւ ր ե ր։
Բ ա ն ա ս ի ր ա կ ա ն.—Անբաղդը։
Տ ե ղ ի կ ա տ ու ։
Ց ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր։

ՄԵՐ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ *)

(Վերջ)

Այնուհետև ինչ է բացում։

Ահա թէ ինչ. այդ երևոյթան վարչութեան խառն ժողովին ներկայ անդամներից մէկը միւս օրը՝ շաբաթ առաւօտ, յայտնում է Յովնանեան դպրոցում վարչութեան նախագահից—դպրոցի տեսչէն է—լինդրում է անդորրագրերի տետր։ Տեսչը իր գործերով զբաղած լինելով, նամանաւանդ որ այնտեղ է լինում բոլոր դպրոցների վրայ հսկող տեսուչ պ. Մանասեերյովը, առանց գործին հետաքրքրութիւն լինել կարողանալու, չտալիս է տեսչական սենեակը և պարոնին ասում, թէ ինչ հարկաւոր է վերառ։ Մեր պարոնը վերցնում է թաղ թողը և գնում է. ճանապարհին հանդիպելով մի ուսուցչի, որ նոյնպէս վարչութեան անդամ է, նրա հարցմունքին թէ՝ այստեղ դպրոցում ինչ գործ ունի, պատասխանում է թէ՝ ոչինչ, պ. Փ. Վարդանեանի հետ մանաւոր գործ է ունեցել... և այդ շաբաթ օրը մի քանի ժամուայ ընթացքում—ով հրաչք—պարոնը կարողանում է 70 և աւելի անդորրագրեր սաղացնել։

Նախ՝ ինչու այդ գաղտնապահութիւնը և ինչու վերջին րոպէին ներկայացնել անդորրագրերի տետրները, երբ արդէն ընդհանուր ժողովը պիտի բացուի և ժամանակ էլ չը կայ մինչև անդամ այդ նոր գրւող անդամների անուններն ըստուգել և ցուցակագրել. յետոյ ինչու գործել կանոնադրութեան դէմ և գաղտնի, քանի որ անդորրագրերի տետրներն ոչ թէ վարչութեան նախագահից՝ այլ բարեուզարից ևոյն պէտք է ստանալ՝ կանխաւ ամեն բան գրքի անցկացնելով և տանողի անունն ուազգանունը։

Այդ առաջ է գալիս նրանից, որ մի խումբ մարդիկ, մի ինչ-որ էժանագին գրագարանի չուրջը խմբուած, վաղուց իրենց մէջը վճռել են, որ հրատարակչական ընկերութիւնն իրենցը պէտք է լինի, վաղուց ընտրուած են իրենց մէջը վարչութեան նախագահ և այլն, նոյն պէս և խմբագրական մասնաժողովի անդամները. վաղուց գաղտնի անդամ են գրուած, և հրատարակչական ընկերութեան վարչութեան մի անդամ էլ ամեն անգամ խառն ժողովից գնում է եղել այդ խմբի ժողովին մասնակցելու։ Այդ ամենը սարքելով և գաղտնի պահելով, ապրիլի 13-ին այդ մարդիկ յանկարծ գալիս են իրենց պարագլուխներով քաղաքային խորհրդի զահլիճը և վարչութեան որոշումը անտես անելով, բռնութեամբ, հայհոյելով և ծաղրածութիւններով, առանց վարչութեան, ընդհանուր ժողով են կազմում. և ի հարկէ իրենց նպատակն ընկերութեան տիրանալն է, ուստի ամենից առաջ սկսում են ընտրութիւններից. ընտրութիւնները շուտ պէտք են գնում, տասնեակ օրեր առաջ ընտրուածները ձայների առաւելութեամբ ընտրւում են. ամենից չատ աչխատողին ամենից մեծ ընծան է ընկնում—վարչութեան նախագահ։

Թէ այդ ժողովն ապօրինի էր և կը մնայ, որովհետև կանոնադրութեան դէմ է և առանց վարչութեան քարտուղարի ընդհանուր ժողով չի կարող կայանալ և ընդհանուր ժողովը չի կարող հրատարակչական ընկերութեան ընդհանուր ժողով համարուել օրէնքի առաջ, քանի որ ժողովում հաւաքուածների մեծամասնութիւնն ընկերութեան անդամ չէն և ընդանց օրինաւոր վարչութիւնը ոչ ճանաչած է և ոչ էլ վաւերացրած է։

Այս մասին մենք անցեալները կարճ ասացինք, որ ապրիլի 13-ի ընդհանուր ժողովը կանոնադրութեան որոշ յօդուածների դէմ լինելով ապօրէն է, այժմ մայիսի 1-ին կայացած օրինաւոր վարչական խառն ժողովի նստից մէջ կը բերենք, թէ ուրիշ ինչ հանգամանքներ կան, որ ապրիլի 13-ի ժողովն ապօրինի է ճանաչւում և պէտք է մնայ առանց հետևանքի։ Յայտնւում է, որ ժողովին մասնակցել են անչափահասներ, նոյնպէս և այնպիսի մարդիկ, որոնք իրաւունք չունէին ընկերութեան անդամ լինելու, քանի որ ընկերութեան անդամ լինելով այդ մարդիկ թողել հեռացել են և չեն վճարել իրենց վրայ մնացած ապառիկները, թողնենք և այն հանգամանքը, որ Հայոց հրատարակչական ընկերութեան ժողովին եկել են մասնակցելու և ազդով ոչ-հայեր։

Արդ, այս հանգամանքներն ի նկատի ունենալով, վարչութեան ոչ թէ իրաւունքն էր, այլ և պարտաւորութիւնը յետաձգելու ընդհանուր ժողովը և ստուգելու յանկարծակի յայտնուած նոր անդամների ով լինելը։

Ի հարկէ այսուհետև այն յարգելի օրիորդները և մեր հոգևոր դպրոցների այն վարժուհիները, որոնք կանանց ընկերութեան մէջ անդամ գրուելու տեղ, ընտրում են իրենց գործունէութեան յարմար առաքելք հրատարակչական ընկերութիւնը—պէտք է իրենց մետրիկները բերեն և ցոյց տան վարչութեանը, որ իրենք 25 տարին արդէն հասած են, ի նկատի ունենալով, որ օրէնքը անչափահասներին չէ թոյլ տալիս հասարակական ընտրութիւններին մասնակցելու։

Մայիսի 1-ին խառն ժողովի քննութեան առաջարկեց նախագահը պ. Գ. Արծրունու ստացած երկու գրութիւնները՝ յայտնելով, որ ինքը պատասխանել է, թէ այդ գրութիւնները խառն ժողովին կը ներկայացնէ. Վարչական խառն ժողովը ծանօթանալով յիշեալ գրութիւնների հետ, որով պ. Գ. Արծրունին պահանջում է ընկերութեան գործերը և թղթերը և այլն, որովհետև ինքը (?!) նշանակել է արդէն մայիսի 4-ին ընդհանուր ժողով։

Խառն ժողովը ի նկատի ունենալով ապրիլի 13-ին կայացրած ժողովի արձանագրութիւնը, որով որոշուած էր յետաձգել ապրիլի 13-ին հրաւիրած ընդհանուր ժողովը և որ յետաձգուեցաւ, որոշեց թողնել պ. Գ. Արծրունու գրութիւններն առանց հետևանքի։

Այս բացատրութիւնը տալուց յետոյ, կարծում ենք, խոհեմ մարդիկ կը հասկանան գործը և նրանք, որոնք ընդհանուր ժողովներ կազմելու տենդով բռնուած են, կը զգաստանան, ի գուր տեղը աղմուկ չեն բարձրացնիլ, որովհետև ընկերութեան վարչութիւնը կանոնադրութիւնից չի չեղոքել և ինքը չուտով կը նշանակէ ընդհանուր ժողով. տեղի կազիրը կարդալուց, նախահաշիւը հաստատել տալուց և ընտրութիւններ անելու համար։

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

«Ն Ո Ր-Դ Ա Ր»-Ի

ՀԻՒՍԻՍՈՒԹԻՒՆ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.— 1 մայիսի.—Այսօր Իսահակեան և Կազանեան և Պետերբուրգի շատ եկեղեցիներում գոհաբանական մաղթանքներ են կատարուած Թագաժառանգի վերստանգից ազատուելու առթիւ։

ՊԱՐԻԶ.—Ֆրանսիական կառավարութիւնը կրէյսերին հրամայեց Կորֆու գնալ և հարկաւոր դէպքում պահպանել ֆրանսիական հպատակներին, ի նկատի ունենալով այնտեղ կատարուող հակասեմիտական անկարգութիւնները։

ՇՈՆՀԱՅ.—Եան-ծէ-կիանգի ձախ ափի վրայ գտնուած Վուխու քաղաքի տեղացի բնակիչներն ապստամբեցին օտարերկրացիների վերայ։ Ամբոխը յարձակուեց և այրեց կաթոլիկ միսիոներութեան շինութիւնը, բայց միսիոներներին աջողուեց ազատուել։ Եւրոպացիները փախան գետի վրայ կանգնած նաւերը։ Վախու գնաց բրիտանական զինուորական «Inconstant» նաւը։

ՍԹԷՆՓ.—Կորֆու կղզու վրայ իրերի դրութիւնը ծանր կերպարանք է ստանում։ Երէկ սպանուած էին երկու հրէայ։ Հրէական թաղը շրջապատուած է զօրքով, որից դուրս անցնել արգելուած է հրէաներին։ Յանութիները փակուած են։ Կորֆուի քաղաքապետը Սթէնք է կոչուած, իսկ առանձին յանձնարարութեամբ կըղզի է ուղարկուած մի շտապ-սպայ, որին հրամայուած է կարգը վերականգնել։ Սթէնքի բորսայում կուրսը բաւական ընկաւ։ Մի ինչ-որ շահագործ մարդ անձնասպանութիւն գործեց։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Երէկ, ապրիլի 3-ին, Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Թագաժառանգ Մեծ Իշխան Նիկոլայ Ալեքսանդրովիչի կեանքը մահուան վտանգից ազատուելու առթիւ, Սիոնի աւագ եկեղեցում գոհաբանական մաղթանք կատարուեց։

—

ԷՋՄԻԱԾՆԻՑ.— Ս. Սիոնը ներկայ մայիսին կ'ուզարկէ ըստ սովորականին Ռուսիայի, Թիւրքիայի, Պարսկաստանի և Հնդկաստանի թեմերը կաթողիկոսական ընտրութեան համար հարկաւոր հրաւիրագրերը։

Ս. Սիոնը մաղդրութիւն ունի ընտրութիւնը նշանակելու առաջիկայ սեպտեմբեր ամսին և դրա համար պիտի դիմէ կառավարութեան՝ թոյլտուութիւն ստանալու համար։

—

Բազում մեր թղթակիցը հաղորդել էր մեզ, թէ Բագուում սինդիկատ է կազմուելու նաւթային ընթքերն արտահանմանում վաճառելու համար։ Ներկայումս այդ սինդիկատը կազմուած է արդէն, որին միացած են բոլոր գործարանատէրերը, բացի Կասպեան ընկերութիւնից, Նոբէլից և Րոտշիլդից։

—

Թիֆլիսի չերամապահութեան կայարանում չերամապահութեան մասին դասերը չարունակւում են. դասերն սկսւում են կէս օրից յետոյ ժամը 1—2-ին և տեւում են մի ժամ։ Յաւալի է, որ այդ օգտակար դասերին չատ քիչ մարդ է յաճախում, հազիւ 9—10 հոգի, որոնց մէջ կան և օրիորդներ։ հայերից միայն մի հոգի է յաճախում։ Փառք Աստուծոյ, դասերը ձրի են և առանց մի որ և է բան կորցնելու կարելի է միշտ գնալ լսել, որից, բացի օգուտից, ոչինչ վնաս չի լինիլ։

—

ԷՋՄԻԱԾՆԻՑ.—Որովհետև Վեհափառ Կաթողիկոսի մահուանից յետոյ վեհարանում ոչինչ բան չյայտնուեցաւ, վեհարանին մօտիկ մարդկանց ասելով, պէտք է որ բաւականին խոշոր գումար լինէր անանուն արժէթղթերով, ինչպէս և կանխիկ գումար. նոյն իսկ ի Տէր հանդուցեալի կտակը չէ երևում, որի գոյութեան մասին չեն տարակուսում գործին տեղեակ մարդիկ. դրա համար Հայի Ցակովբը ծանր կասկածանքների տակ բանտարկուեցաւ։ Սպասենք քննութեան և տեսնենք, թէ ինչ կը բացուի։

—

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ մեզ գրում են.— Ի Տէր հանդուցեալ Կաթողիկոսը որոշել էր Պետերբուրգ ուղևորուելու և վերջերս շատ զբաղուած էր կարևոր գործերով և այդ հանգամանքը արգելում էր նրան հոգևորականներից մի ժողով կազմելու։

Այդ ժողովը պիտի քննէր Սեդրակեան Սրբազանի, որ Էջմիածնի միաբան է, մի գիրքը, որ վերաբերում էր եկեղեցական լինդիրների և տպուած էր Էջմիածնից դուրս՝ Մոսկուայում։

Պատահելի ժողովը պիտի ծանօթանար այդ գրքի բովանդակութեան հետ և իր գնհատութեամբ ներկայացներ Վեհափառի վճռին։

—

ԳԱՆՁԱԿԻՑ.—Ո՛մ յայտնի չէ, որ դպրոցում պարզութիւն և միաձևութիւն պիտի սիրէ. այդպէս է ընդունուած բոլոր դպրոցներում, այդպէս է պահանջում նաև դաստիարակութեան ոգին։ Սակայն այդ պարզ ճշմարտութիւնը մեզ մօտ չեն ըմբռնում։ Մեր օրիորդական դպրոցի վարչութիւնը հրամայել է ունեցող օրիորդներին չգեապաներ ծածկել։ Եւ ինչ է դուրս եկել. հարուստները ծածկում են

ԴՈՒՍՈՒՀՈՒՍԱՆ

(Տարեդիմ)

ԱՆՈՆԵՐ*)

—

ԱԻ.

Նրա մարմնի օրը ճնշուած Սուսաննան, ինչպէս ամէն տարի, այդ օրը ամբողջ ցերեկը անցուց գերեզմանի մօտ։ Ամբողջ ցերեկը նա մնաց այնտեղ, ինչպէս մի հաւատարիմ շուն, որ տիրոջ գերեզմանի վրայ է պառկում։ Նա ոչ միայն ինքը չուտեց, այլ և ոչ ոքի չթոյլատրեց մօտենալ իր տիրոջ գերեզմանին

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎԱՀԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆ

Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՎԱՀԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

---

40 տարի է, ինչ ես գրում եմ ֆելիետոններ, պատմվածքներ, վիպակներ, բայց երբեք չեմ ունեցել այնպիսի տագնապալի զգացողություն, ինչպիսին ունեցա այս անգամ, երբ ստանձնեցի գրել այս վիպակը։ Ես զգում էի, որ ինձ համար ամենադժվարը ոչ թե գրելն է, այլ ընտրելը։ Ընտրել այն նյութը, որ ինձ ամենից շատ է հուզում, որ ամենից շատ է տանջում, որ ամենից շատ է ստիպում ինձ մտածել։ Ընտրել այն նյութը, որ ինձ ամենից շատ է ստիպում ինձ ապրել։

Ես ընտրեցի այս նյութը։

Ես ընտրեցի այս նյութը, որովհետև ինձ համար ամենից ցավալին այն է, որ մեր ժամանակակից գրականության մեջ մինչև այսօր չկա ոչ մի լուրջ գործ, որ նվիրված լիներ մեր հեղափոխական շարժման ամենից ողբերգական շրջանին՝ 1907—1910 թվականներին

ներում այնպիսի ոտանաւորներ են կարդացւում մեծ մասամբ, որոնցից մեր գաւառական ժողովրդի խելքերն ու մտքերը շատ վեր են. այս է մեր գաւառական թատրոնական գործի համառօտ նկարագիրը. մեր վերև յիշած խոչնդոտների բարձունքովը միայն կարելի է հայոց թատրոնական գործը գաւառներում հաստատ հիմքերի վրայ դնել, իսկ այդ ներկայ պայմաններում հնարաւոր է թէ ոչ,—գուշակել դժուար է, քանի որ թատրոնի գործը կը չարունակուի ահատների ցանկութիւնից ու կամքից կախուած մնալ, ինչպէս ներկայումս է.

Ց. Դասպար.

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՑԱՀԱՆԷՍԸ *)

—

Կը փութամ համառօտ գաղափար մը տալ արդոյ հայ հասարակութեան, ի նպաստ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի կազմակերպեալ ցուցահանդէսին (Bazar) առթիւ, որ տեղի ունեցաւ այս կիւրակէ համանուն վարժարանին մէջ, գործօն մանուհիների մը և մեղուաջան անդամուհեաց հըսկողութեան ներքեւ. Խառն բազմութիւն մը կը ընուր արդէն վարժարանի սրահն և հետզհետէ կը համնէին չորս թաղերու հայ ընտանիքներ. Մեծ ոգևորութիւն կը տիրէր սրահին մէջ ուր երկաւ բազմութիւնը կուգար քաջալերել հայուհեաց կրթական յառաջդիմութիւնն. և որովհետև ցուցահանդէս մ'էր կամ լաւ ևս տեսակ մը բարենպատակ վիճակահանութիւն, հանդիսականք՝ իրենց քաջալերութիւնը գործքով յայտնելու համար գնումներ կ'ընէին և անդադար բաղդախաղութիւնք (tombola) կը կատարէին. Ամէն ինչ արևելեան ճաշակաւ կարգադրուած էր սրահին մէջ ոյր ճակատը կը զարդարէր Օսմանեան վառապած Թուղրան. անդ ի տես դրուած են հայ օրիորդին ճարտար մատանց ասեղնագործութեան (broderie) արդիւնքը, կը տեսնուին գեղակերտ ճաշակալի ընտիր գորգեր (carreau) և ժանեակներ (dentelle). բայց ամենէն աւելի գորգն էր նկարապաճոյճ. հանդիսականաց հիացման առարկայն ոյր վրայ բանուած էր հրաշագեղ եղեմիկ մը. Զոյգ զոյգ կը դիմէին դէպի լօմպօլ ուր ամէն ոք կը փորձէ իւր բաղդը, յօժարակամ ընծայելով նուէրներ սոյն կրթական հաստատութեան. Երես ամէն հայ լինճ պէտ հաճոյք պիտի զգայ այցելելով այդ կրթական տաճարը, ուր կը դաստիարակուին հայուհիք, ապագայ մայրեր և դաստիարակուհիներ. Դեռ երկու կիւրակէ բաց պիտի մնայ հասարակութեան առջև այդ ցուցահանդէս. Երկար խորհրդածութեան վրայ, որ տան երկու տարիէ ի վեր անդադար կ'աշխատի հայ իգական սեռին մտաւոր և բարոյական զարգացման. և այդչափ ժամանակամիջոցի մէջ ամենամեծ պակաս մը լեցուցած է և կը լեցնէ. և այսօր մեր գեաւտի հայուհիք, շնորհիւ այսպիսի ընկերութեանց, յառաջացած են գիտական ճիւղերու մէջ.

Արդարև մեծ փառք է ազգին և հիմնադիր անդամուհեայ՝ որք երբէք չեն զլանար իրենց թանկագին աշխատութիւնը. և սոցա արձագանգն ապագայ պատմութեան մէջ նշանաւոր էջեր պիտի գրաւեն անշուշտ. ուստի արժանի են ամեն հայու ջերմ շնորհակալեաց և քաջալերութեան այն բարեբար տիկնայք որք այդ նուիրական գործին կը մասնակցին. Յակոբ Մէլիքեան և Մխիթար Յովհաննէսեան էֆենտիներն ևս այս ցուցահանդէսին ճոխութիւն համար ամեն ջանք ի գործ դրած են.

*) Կ. Պոլսի հայ Թերթ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Գերմանական մամուլի մէջ ահագին ազմուկ է հանել Վիլհելմ կայսրի Դիւսելդորֆում արտասանած ճառը, մանաւանդ այն նկատմամբ, որ այդ ճառը պաշտօնապէս չէ հրատարակուած, իսկ լրագրական թղթակցութիւնների մէջ դրա խմբագրութեան վերաբերմամբ նշանաւոր զանազանութիւն կայ. Մենք չենք բերել այստեղ ամբողջ ճառը, այլ միայն ամենանշանաւոր կտորների վրայ մատնացոյց կը լինենք. Միջազգային դրութեանը դառնալով, կայսրն, ինչպէս հեռագիրը մեզ լուր բերից, ասաց, թէ «իւր պարտականութիւնն է աշխատել խաղաղութիւնը պահպանելու, և այդ իրեն ստիպում է անել նոյն իսկ իւր, իբրև կայսրի, դրութիւնը. Կայսրը շատ ուրախ կը լինի, եթէ կ'աջողուի իրեն իւր ձեռքում պահելու ևրոպական խաղաղութիւնը. Ցամենայն դէպս նա կը հոգայ, որպէս զի խաղաղութիւնը չըխանգարուի, և ոչ մի միջոց անուշադիր չի թողնիլ խաղաղութիւնը պահպանելու համար. Միևնոյն միտքը «Köl. Zeit.»-ի մէջ աւելի վճռապէս է դուրս բերուած. կայսրն ասել է. «յամենայն դէպս ինքը ոչ մի միջոց անուշադիր չի թողնիլ խաղաղութիւնը պահպանելու համար, և, որքան այդ իրենից է կախուած, կը հոգայ, որպէս զի խաղաղութիւնը չը խանգարուի». Ներքին դրութեանը դառնալով, կայսրն ասաց, որ այդ դրութիւնը փոքր առ փոքր ամրապնդւում է. Կառավարութեան իրեն առաջարկած օրինագիծը մասամբ արդէն ընդունած է, մասամբ նախատեսնւում է, որ այն ճանապարհը, որի վրայ ինքն և կառավարութիւնը ոտք են դրել,—ուղիղ ճանապարհ է. Կայսրը խոստանում է ոչ մի աշխատանք և ջանք չխնայել, որպէս զի արդիւնաբերական ասպարիզի երկու կողմն էլ, այսինքն, ինչպէս գործարանատէրերը, նոյնպէս և բանուորները արդարացի կերպով գոհացում ստանան. Այդ նպատակին հասնելու համար կառավարութիւնն, ի հարկ է, պարտաւոր է արտահայտուել դաշնակցական յարաբերութիւններ հաստատել».

—Իշխան Բիսմարկը Գեստեմիւնդէի աղդալին-ազատամիտների մանաւոդովի մի պատգամաւորութիւն ընդունելով, ասաց, որ ինքն ընդունում է պարլամենտական հաւատարմութիւնը, որ տուել է նրան Հանովերի 19 դդ չրջանը և ընդ նմին յաւելաց, թէ կարիք չկայ, որ ինքը պարլամենտում ներկայ լինի. Նախկին կանցլերը պատգամաւոր ընտրելու առթիւ բազմաթիւ չնորհաւորական հեռագիրներ է ստացել, որոնք վկայում են, որ իշ. Բիսմարկը դեռ իշխում է գերմանական ժողովրդի վրայ. Բիսմարկը չէ ծածկում իւր ուրախութիւնը, որ իրեն կրկին դէպք է հանդիպանում նորից քաղաքական ասպարէզ մանելու, որից նա հեռացած էր Վիլհելմ II-ի չնորհիւ. Բերլինում կարծում են, որ այս օրերս Վիեննայում աւստրա-գերմանական առևտրական դաշնագիր հաստատուիլը իշ. Բիսմարկին կը ստիպէ պարլամենտ գնալու. Սակայն, գերմանական քաղաքական չըրջաններում լաւ է տարածուել, որ իբր թէ կառավարութիւնը վճռել է մայիսի վերջին փակել պարլամենտի նստաչրջանը, որպէս զի դրանով խանգարէ Բիսմարկին բոլոր ժամանակները ժամանակելու, գոնէ, մինչև առաջիկայ աշնան նստաչրջանը.

—Բերլինի ժամուն արդէն շատ անգամ է մատնացոյց արել այն փոփոխութիւնը, որ կատարուել է պետութեան դէպի պրուսական լեհերն ունեցած յարաբերութիւնների մէջ. Կանցլեր Կապրիւին պետական պարլամենտի մայիսի 2-ի նիստին հետևեալ նշանաւոր խօսքերն ասաց. «Լեհերն,—ասաց նա,—ցանկութիւն են յայտնել մտնենալ կառավարութեանը. Նրանք այդ ձգտումն արտայայտել են իրենց՝ Գերմանիայի դիմեալ ոյժը բազմացնելու օգտին կայացրած պարլամենտական վճիռների մէջ. Այդ ուրախալի երևոյթը խիստ լաւ տպաւորութիւն է գործել». «Բայց և այնպէս,—աւելացրեց կանցլերը,—նախկին տարիների վորձը կառավարական չրջաններին զգուշութիւն են սովորեցրել. Եթէ լեհերը գործով կը հաստատեն իրենց բարի ցանկութիւնները և առաջին «իրենք կը լինեն, որ հաշտութեան կը դիմեն, կառավարութիւնը չի յապաղիլ նրանց օրինակին հետևելու իւր դէպի Գոլնանի նահանգն ունեցած յատուկ յարաբերութիւնների վերաբերմամբ».

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերմանական մամուլը կարծում է, որ Բիսմարկի ուղևորութիւնը Վիեննա ունի քաղաքական մեծ նշանակութիւն. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի Ռուսիոյ կայսեր հետ, որ այդ ժամանակ պիտի գտնուի Կիևում. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Իտալիոյ թագաւորի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Անգլիոյ թագաւորի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Ֆրանսիոյ նախագահի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Ամերիկայի նախագահի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Չինաստանի կայսեր հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Ճապոնիոյ կայսեր հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Պարսկաստանի շահի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Թուրքիոյ սուլթանի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Եգիպտոսի խեդիվի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Մարոկոյի սուլթանի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Աբեսսինիոյ նեգուսի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Լիբերիոյ նախագահի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Հաւայեան կղզիների թագուհու հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Սամոայի թագաւորի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Տոնգայի թագաւորի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Ֆիջիի թագաւորի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Զելանդիոյ նահանգապետի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Հոլանդիոյ նահանգապետի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Գուինէայի նահանգապետի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Կալեդոնիոյ նահանգապետի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Հեբրիդների նահանգապետի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Վալլիսի նահանգապետի հետ. Ասում են, թէ Բիսմարկը Վիեննայում պիտի հանդիպի նաև Նոր Ֆուտունայ